

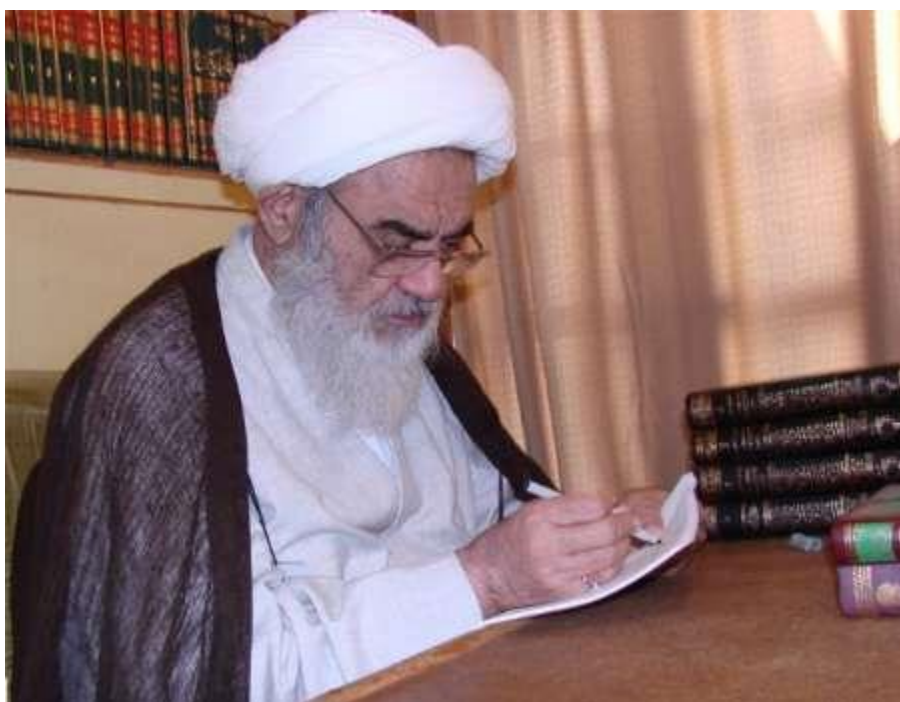
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

درس اخلاق

موضوع: اخلاق از نظر قرآن و روایات

حضرت آیت الله مظاهری دامت برکاته

جلسه پانزدهم - عنوان درس: عفت و غیرت ۲

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى خَيْرِ خَلْقِهِ أَشْرَفِ بَرِيَّتِهِ أَبِي الْقَاسِمِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ عَلَى آلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ وَ عَلَى جَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْمُرْسَلِينَ سَيِّمًا بَقِيَّةَ اللَّهِ فِي الْأَرْضِينَ وَ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَجْمَعِينَ

بحث دیروز راجع به عفت و غیرت بود. عفت برای زن و غیرت برای مرد. و مقداری درباره بی‌عفتی و بی‌غیرت صحبت کردم و بحث رسید به اینجا که اگر عفت را مجسم کنند، یک خانم می‌شود و اگر غیرت را مجسم کنند، یک جوانمرد می‌شود و ارزشش خیلی بالاست. قیمت یک خانم به عفت اوست. اسلام می‌گوید قیمت تو، این مهریه‌های سنگین نیست یا یک شهر یا مملکت نیست، بلکه عفت تو به دنیا و آنچه در دنیا است، ارزش دارد؛ لذا روایت می‌گفت که زن قیمت ندارد. اگر عفت داشته باشد، ارزش آن از دنیا و آنچه در دنیا است، بیشتر است و اگر عفت نداشته باشد، به خاک هم ارزش ندارد و ارزش او از خاک هم کمتر است. [۱] راجع به غیرت نیز چنین است، اگر کسی غیرت داشته باشد، خیلی پرازش است. ارزشش به دنیا و آنچه در دنیا است. و اگر بی‌غیرت و بی‌تفاوت راجع به ناموسش باشد، اصلاً ارزش ندارد و به اندازه خاک هم ارزش ندارد؛ و متأسفانه این عفت و غیرت در جامعه ما ضربه خورده است. اگر خدا همه چیز را از ما گرفته بود اما عفت زن‌ها و غیرت مردها باقی مانده بود، ارزش داشت و الان هم اگر خدا

دنیا و آنچه در دنیا است به ما بدهد، جبران این خسارت نمی‌شود. ما خواب و بی‌تفاوت هستیم و نمی‌دانیم چه ضربه‌ی عجیبی به جمهوری اسلامی خورده است. من امروز مقداری راجع به عفت زن در قرآن صحبت می‌کنم.

ده - بیست آیه راجع به عفت زن در قرآن هست. البته راجع به غیرت مرد نیز هست و ما در قرآن نداریم که اینقدر مفصل و تفصیل‌دار روی امری صحبت کرده باشد. به طور کلی راجع به نماز و قانون مواسات صحبت شده، اما اینقدر مفصل که راجع به این عفت و غیرت صحبت شده، حتی راجع به نماز و روزه و زکات و قانون مواسات صحبت نشده است. اصلاً ما در باب خمس یک آیه بیشتر نداریم و در باب زکات اصطلاحی یک آیه بیشتر نداریم؛ اما وقتی به عفت خانم برسیم، آیات فراوان و داغی داریم.

قرآن اول راجع به آلودگی چشم می‌گوید. مرد باید به زن نامحرم نگاه نکند؛ زن باید به مرد نامحرم نگاه نکند؛ آلودگی چشم نباید باشد: **قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ» ۲**

و قُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ» ۳

بعد هم قرآن علت می‌آورد و می‌فرماید برای اینکه آلودگی چشم منجر به بی‌عفتی می‌شود. لذا از اول نگاه آلوده نداشته باش تا منجر به بی‌عفتی و بی‌عصمتی و بی‌غیرتی نشود. و گناهِش در روایات ما هم زیاد است؛ لذا این اول چیزی است که قرآن از مرد و زن خواسته است که مواظب باشید نگاه‌های آلوده و نگاه‌های شهوت‌آمیز به یکدیگر نداشته باشید.

دوم راجع به صحبت کردن با یکدیگر است. صحبت کردن محرم با محرم خوب است، اما صحبت کردن محرم با نامحرم که آلوده باشد، حرام است، و آنکه خیلی گناهِش بزرگ است صحبت کردن زن به صورتی است که تحریک کننده باشد و به قول قرآن، نازک حرف زدن و با عشوه حرف زدن، یا شوخی‌های ناهنجار مرد با زن؛ قرآن می‌فرماید باید چنین نباشد، زیرا موجب می‌شود به کارهای بدی برسد.

فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَ قُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا» ۴

مواظب باشید صحبت‌ها با نزاکت و قاطعیت باشد. صحبتی که در آن عشوه باشد، زن مختص به شوهرش و شوهر مختص به زنش است. قوم و خویش مثل زن برادر یا العیاذ بالله دو همسایه با هم یا دو هم اداری با هم اگر بخواهند با خنده و گفتگو و در ضمن گفتگوها ناهنجاری پیش آید، به فساد کشیده می‌شود. لذا قرآن می‌فرماید: **«فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ»**، در وقت گفتن با قاطعیت حرف بزن. اما اگر این آلوده شود و رنگ پیدا کند، حرام است و گناهِش هم بزرگ است.

راجع به ژست خانم در کوچه و در میان نامحرم، می‌فرماید باید مواظب باشید که تبرج نباشد. معنای تبرج یعنی خانم، کاری کند که جلب نظر نامحرم کند. هرچه بتواند جلب نظر شوهر یا شوهر جلب نظر خانمش را بکند، ثواب دارد و ثوابش هم خیلی بالاست و حتی ثواب جبهه دارد؛ و اما اگر از زن و شوهر گذشت و حتی آمد در میان قوم و خویش نامحرم مثل برادرشوهر یا همسایه‌ها در مجالسی که نامحرم هست، و کاری کند که مردم را به خودش توجه دهد و جلب نظر کند، به هر نوع که باشد، گناهِش بزرگ است. گناه به اندازه‌ای بزرگ است که قرآن می‌گوید تو شیعه و مسلمان نیستی بلکه زن جاهل قبل اسلام هستی. آنها بودند که عشوه‌گری داشتند

و جلب نظر نامحرم می‌کردند، تو که یک مسلمانی، باید اگر بخواهی جلب نظر کنی، شوهر نسبت به زن و زن نسبت به شوهر باشد

«و لَا تَبْرَحَنَّ تَبْرُجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى» ه

مواظب باش که تبرج نباشد. مواظب باش که مثل زن‌های جاهلی نباشید. یعنی اگر چنان بودید، شیعه و مسلمان نیستید و در روز قیامت باید با زن‌های جاهل قبل از اسلام و بی‌بند و بار بروید. و این تبرج گاهی به زینت است. معلوم است که گناهش خیلی بزرگ است؛ گاهی به پیدا بودن مو است و گناهش خیلی بزرگ است؛ قرآن می‌فرماید حرام است و گناهش خیلی بزرگ است و در روز قیامت در صف جاهلیت است: «و لَا تَبْرَحَنَّ تَبْرُجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى.»

چهارم - به خانم می‌گوید اگر داعی عقلائی نداری، برای چه از خانه بیرون بیایی. تو در خانه محفوظی. قرآن راجع به حورالعین‌ها می‌فرماید:

«خُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ» ٦

این‌ها در خانه‌هایشان محفوظند. یک دفعه مثلاً می‌خواهد تدریس کند یا درس بخواند یا به منزل پدربزرگ یا پدر و مادرش برود و یک داعی عقلائی برای بیرون رفتن هست.

حضرت زهرا عروسی کرد و صبح فردای آن روز پیغمبر اکرم «صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ» می‌خواهد به دیدن حضرت زهرا رود و باید هدیه‌ای برای دخترش ببرد. نشست و امیرالمؤمنین را آورد و گفت یا علی! اگر زهرا نبود، کفوی برای تو نبود و اگر تو نبود، کفوی برای زهرا نبود. دست زهرا را در دست امیرالمؤمنین گذاشت و گفت امانت پیش تو باشد. بعد یک تقسیم انجام داد. فرمود این خانه کار دارد و کارهای خارج از خانه برای علی «سَلَامُ اللَّهِ عَلَيْهِ» و کارهای داخل خانه برای حضرت زهرا «سَلَامُ اللَّهِ عَلَيْهَا» باشد. این هدیه پیغمبر اکرم «صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ» بود. پیغمبر اکرم رفتند. بعد حضرت زهرا «سَلَامُ اللَّهِ عَلَيْهَا» یک جمله دارد:

«فَلَا يَعْلَمُ مَا دَاخَلَنِي مِنَ السُّرُورِ إِلَّا اللَّهُ بِإِكْفَائِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ تَحْمِلَ رِقَابِ الرِّجَالِ» ٧

خدا می‌داند که چقدر خوشحال شدم از اینکه پدرم گفتند که از خانه بیرون نرو. بالاخره حضرت زهرا «سَلَامُ اللَّهِ عَلَيْهَا» فرمودند بیرون رفتن از خانه بدون داعی نباشد.

از نظر اختلاط زن و مرد ولو اینکه قوم و خویش باشند در اطاقی بنشینند و بگویند و بخندند؛ اختلاط بین زن و مرد موقوف است و قرآن می‌فرماید این اختلاط زن و مرد نباشد:

وَ إِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ ٨

یعنی اگر استاد خواست از شاگرد چیزی بپرسد باید اختلاط بین زن و مرد نباشد و این اختلاط بین زن و مرد الان در جامعه ما مصائبی را درست کرده است.

در آخر کار هم اسلام می‌گوید من چادر می‌خواهم:

«يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّلزَّوْجِكَ وَ بَنَاتِكَ وَ نِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَٰلِكَ أَذْنَىٰ أَنْ يُعْرِفْنَ فَلَا يُؤْذِينَ وَ كَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا»^۹

یا رسول الله! به همه بگو. به زنها و دخترها و به زنهای مؤمنین بگو که من چادر می‌خواهم و باید چادر سر کنید و با چادر رو بگیرید.

و السلام علیکم و رحمة الله و برکاته

۱. معانی الاخبار، ص ۱۴۴.

۲. النور، ۳۰: «به مردان با ایمان بگو: دیده فرو نهند».

۳. النور، ۳۱: «و به زنان با ایمان بگو: دیدگان خود را [از هر نامحرمی] فرو بندند».

۴. الاحزاب، ۳۲: «پس به ناز سخن مگویید تا آنکه در دلش بیماری است طمع ورزد؛ و گفتاری شایسته گویند».

۵. الاحزاب، ۳۳: «و مانند روزگار جاهلیتِ قدیم زینت‌های خود را آشکار مکنید».

۶. الرحمن، ۷۲: «حورانی پرده‌نشین در [دل] خیمه‌ها»

۷. قرب الاسناد، ص ۵۲.

۸. الاحزاب، ۵۳: «و چون از زنان [پیامبر] چیزی خواستید از پشت پرده از آنان بخواهید».

۹. الاحزاب، ۵۹: «ای پیامبر، به زنان و دختران و به زنان مؤمنان بگو: پوشش‌های خود را بر خود فروتر گیرند. این برای آنکه شناخته شوند و مورد آزار قرار نگیرند [به احتیاط] نزدیک‌تر است، و خدا آمرزنده مهربان است.»

معاونت فرهنگی تربیتی

مرکز آموزش های غیرحضورى حوزه های علمیه خاوران

<http://vufarhangi.whc.ir>